

Pesco – Ett fall av Integration inom Säkerhet och Försvar

En fallstudie av fyra EU- medlemsstaters uppfattade säkerhetssituation och roll för EU över tid

Erik Bergström

Försvvarshögskolan

Statsvetenskap med inriktning säkerhetspolitik och krishantering

Påbyggnadskurs HT 2017: Självständigt arbete 15hp

Handledare: Arita Holmberg

Antal ord: 14 590

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1. Bakgrund	3
1.2. Problemformulering.....	5
1.3. Syfte och Frågeställningar	6
2. Teoretiskt ramverk	7
2.1. Tidigare forskning.....	7
2.2. Teori.....	10
2.2.1. Liberal intergovernmentalism	10
2.2.2. Rollteori	13
3. Metod	14
3.1. Urval	15
3.2. Material	16
3.3. Operationalisering.....	17
4. Analys	18
4.1. Period 1: Tiden kring Lissabonfördraget	18
4.1.1. Frankrike 2008.....	18
4.1.2. Tyskland 2006.....	19
4.1.3. Finland 2009	21
4.1.4. Irland 2008.....	23
4.2. Period 2: Dagsläget.....	24
4.2.1. Frankrike 2013/2017	24
4.2.2. Tyskland 2016.....	26
4.2.3. Finland 2016	28
4.2.4. Irland 2015.....	30
4.3. Jämförelse och Resultat	32
4.3.1. Säkerhetssituation.....	32
4.3.2. EU:s roll.....	34
4.4. Slutsats	36
4.5. Diskussion.....	37
4.6. Förslag till vidare forskning	39
5. Referenser	40
5.1. Material	40
5.2. Litteratur.....	41

1. Inledning

1.1. Bakgrund

EU befinner sig i dagsläget i en problematisk och krisartad situation. Ett antal kriser hotar att rasera de framsteg som unionen uppnått sedan Andra världskrigets slut. Den, sedan Kalla krigets slut, etablerade europeiska säkerhetsordningen baserad på principer, såsom territoriell integritet och nationella gränsers okränkbarhet, har direkt ifrågasatts av ett återuppstått revanschistiskt Ryssland (Krotz och Maher 2016, 1053). I och med Ukrainakrisen och de följder som resulterades av den arabiska våren har geopolitik återvänt till den europeiska kontinenten vilket hotar fred, stabilitet och välbefinnande i Europas närområde. Dessutom skedde detta under en tid då USA tydligare givit uttryck för ett större europeiskt deltagande när det gäller säkerheten i Europa (Müller 2016, 359).

Den ekonomiska krisen har dessutom visat på betydande brister gällande både strukturen och implementeringen av den monetära unionen och den gemensamma valutan. En gemensam valuta var tänkt att ena både EU:s medborgare och stater, men i och med den ekonomiska krisen har detta snarare varit något som drivit isär dem och utgjort grunden för intern splittring (Krotz och Maher 2016, 1053). En splittring mellan ett ekonomiskt starkt centrum och en svagare periferi av stater i södra och östra Europa. Kostsamma metoder för att stödja de svaga staterna ekonomiskt under krisen har gett upphov till viljan att hantera krisen nationellt utan att behöva bära ”bördan” av de ekonomiskt svaga staterna (Becker 2017, 848–849).

EU står även inför utmaningar från en allt växande nationalism i Europa, där en framväxt av nationalistiska och EU-skeptiska partier riskerar att leda till splittringar. I det franska presidentvalet 2017 utgjordes de slutgiltiga kandidaterna av Emmanuel Macron och Marine Le Pen. Le Pen stod för en kraftigt nationalistisk EU-skeptisk politik och förespråkade bland annat en så kallad ”Frexit”, ett franskt utträde ur EU (Nelander Schützer 2017). På ett liknande sätt stärktes det högerpopulistiska och EU-kritiska partiet Alternativ für Deutschland (AfD) i det tyska parlamentsvalet (Ohlin, Mannheimer, Sundberg 2017). Trots att ingen av dessa politiska partier fick makten i de båda länderna, visar detta på en allt större utmaning från denna typ av politiska rörelser i Europa. I och med den stora flyktingkris som drabbade Europa under 2015 har det visat sig svårt för medlemsstaterna att agera gemensamt för att hantera denna kris. Där har stater främst i Östeuropa, såsom Polen, Ungern och Slovakien,

motsatt sig gemensamma lösningar till förmån för nationalistiskt präglade egna lösningar och en ovilja att dela på ansvaret. Flyktingkrisen har gett upphov till ett alltmer polariserat klimat mellan medlemsstaterna och även främjat uppkomsten av nationalistiska och främlingsfientliga partier i staterna, vilket ytterligare ökat polariseringen (Park 2015, 5–6).

I spåren av både flykting- och ekonomisk kris har den första staten i unionens historia valt att lämna EU och Storbritanniens kommande utträde visar på den numera reella möjligheten att en medlemsstat faktiskt väljer att lämna EU (Rosamond 2016, 865). Brexit har givit upphov till uppfattningen om att detta utgör ett första steg mot desintegration inom EU och det faktum att Storbritannien lämnar har setts som ett resultat av ett misslyckande med att reformera unionen (Stone 2016).

I den rådande krisartade situation beslutade medlemsstaterna i den Europeiska unionens råd den 8:e december 2017 att upprätta vad som kallas Pesco (Council of the European Union, Decision 2017-12-08). Pesco står för ”permanent strukturerat samarbete” (Permanent structured Cooperation) och utgör en möjlighet för medlemsstaterna att tillsammans på frivillig grund ingå bindande samarbeten inom säkerhet och försvar. Pesco utgör ett permanent ramverk där staterna ges möjlighet att upprätta gemensamma försvarsförmågor, investera i gemensamma försvarsprojekt och utveckla en ökad operativ beredskap tillsammans med övriga medlemmar (Council of the European Union, Press release 2017-11-13).

I dagsläget har 25 av EU:s medlemsstater valt att delta i Pesco, vilket innebär att endast tre stater har valt att stå utanför. De tre staterna som i dagsläget valt att inte delta utgörs dels av Danmark, som har en utomstående status i förhållande till försvarssamarbeten inom EU, och Malta som valt att stå utanför. Dessutom har även Storbritannien valt att inte delta då de är på väg att lämna unionen. Detta innebär i dagsläget att i stort sett alla EU:s medlemsstater har förbundit sig att delta i ett fördjupat samarbete inom säkerhet och försvar (Council of the European Union, Decision 2017-12-08, 4–6).

Det permanenta strukturerade samarbetet är dock inget som i grunden är något helt nytt, utan det utgörs av en artikel i Lissabonfördraget från 2007 som redan då gav en möjlighet att upprätta Pesco. I Lissabonfördragets artikel 42(6) står det att medlemsstater, vars militära förmågor uppfyller högre kriterier och som är villiga att ingå bindande avtal inom detta område, ska upprätta det permanenta strukturerade samarbetet inom ramen för EU (TEU

Article 42(6)). Pesco upprättades dock aldrig i samband med Lissabonfördraget, utan det var först under 2016 som verkliga steg mot ett permanent strukturerat samarbete på allvar togs.

Under Europeiska rådets möte i december 2016 fastställdes det att EU:s medlemsstater måste ta ett större ansvar för säkerhet och försvar i Europa och rådet underströk behovet av att göra mer. I juni 2017 enades rådet om behovet av ett ambitiöst och inkluderande permanent strukturerat samarbete, där medlemsstaterna tog på sig uppgiften att utarbeta en lista med kriterium för deltagande och bindande åtaganden (Notification on Pesco 2017, 1–2). Det hela ledde fram till det beslut som nu i december 2017 fastställts av rådet där Pesco upprättas. Medlemskapet i Pesco innebär, bland annat, ett succesivt ökande av medlemsstaternas försvarsutgifter, för att tillsammans minska det strategiska gapet mellan tillgängliga resurser och behövd förmåga. Detta genom att upprätta och delta i gemensamma försvarsprojekt för utvecklandet av gemensam förmåga (Council of the European Union, Decision 2017-12-08, Annex, 1). Det permanenta strukturerade samarbetet har alltså först nu blivit verklighet och detta väcker frågan hur det kommer sig att detta händer nu och inte i samband med Lissabonfördraget?

1.2. Problemformulering

EU befinner sig i en svår och krisartad situation där yttre hot, konsekvenserna av både ekonomisk och flyktingkris samt en växande nationalism utgör faktorer som riskerar att splittra EU. Det är en situation där EU:s framtid är osäker och en fortsatt integration inte kan tas för given. Kriserna som drabbat EU har skapat tendenser som visar på risken för att unionen kan disintegrera. Trots detta har nu ett betydande steg mot en fördjupad integration inom den gemensamma säkerhets och försvarspolitik tagits i form av upprättandet av det permanenta strukturerade samarbetet. Pesco är samtidigt i grunden inget helt nytt, utan möjligheten att upprätta det strukturerade samarbetet har funnits sedan Lissabonfördraget, då Pesco utgör en paragraf i EU stadgan. Det är dock först nu i december 2017 som Pesco upprättas och frågan kan då ställas hur det kommer sig att det strukturerade samarbetet upprättas först nu och inte i samband med Lissabonfördraget?

Pesco kan betraktas som ett fall av integration och inom forskningsfältet råder det en del motsättande ståndpunkter rörande vad som utgör EU integrationens primära drivkrafter. För en del forskare utgör staterna de primära aktörerna och betonar således på mellanstatliga drivkrafter för integration (Moravscik och Schimmelfennig 2009; Bickerton et al 2016;

Schimmelfennig 2015). På en ofta motsättande sida finns forskare som istället betonar överstatliga aktörer och deras förmåga att driva fram integration (Dehousse 2015; Dijkstra 2012). I dagsläget har den starka motsättningen mellan betonandet av mellanstatliga och överstatliga drivkrafter för integration av forskare alltmer kommit att betraktas som kompletterande. Forskare anser att EU idag visar på ett alltmer inbäddat förhållande mellan mellanstatliga och överstatliga aktörer (Howorth 2014; Schmidt 2016). Då Pesco betraktas utgöra ett fall av integration inom det specifika politikområdet säkerhet och försvar, som är ett av få områden inom EU som fortsatt präglas av en stark mellanstatlighet, kommer upprättandet av Pesco i denna studie utgå från ett mellanstatligt perspektiv (Höjelid 2016).

1.3. Syfte och Frågeställningar

Det primära syftet för denna studie är att sträva efter att bidra till en ökad förståelse för upprättandet av Pesco som ett fall av integration utifrån ett mellanstatligt perspektiv.

Staten betraktas, enligt ett mellanstatligt perspektiv, som en rationell aktör som gör rationella överväganden, vilket leder till intresset att integreras. Dessa rationella överväganden sker i en viss kontext och beroende på hur situationen uppfattas av staten väljer staten det rationellt bästa alternativet. Statens intresse för fördjupad integration kan därmed betraktas som ett rationellt val (Moravcsik och Schimmelfennig 2009, 68).

Denna studie studerar integration inom säkerhet och försvar. Intresset för integration kan därför kopplas till staternas specifika rationella överväganden som formas i den aktuella säkerhetssituationen. Således, tolkas det i denna studie, att staternas uppfattade säkerhetssituation kan betraktas som den problemspecifika kontext där rationella överväganden sker. Dessa överväganden kan sedan betraktas resultera i intressen för integration inom detta politikområde, vilket i denna studie studeras genom att identifiera roller för EU som staterna kan tolkas ge uttryck för.

Därmed ställs följande frågeställningar upp:

- Hur har medlemsstaternas uppfattade säkerhetssituation förändrats sedan perioden kring Lissabonfördraget i jämförelse med dagens uppfattning?
- Hur har medlemsstaternas syn på EU:s roll som säkerhets och försvarspolitikens aktör förändrats från perioden kring Lissabonfördraget jämfört med idag?

Det handlar således om en studie av en potentiell förändring över tid av staternas uppfattade säkerhetssituation och den roll de kan tolkas tillskriva EU inom säkerhet och försvar. Fokus ligger därmed på den potentiella förändringen över tid från Lissabon, då staterna inte var villiga att upprätta Pesco, och idag då staterna uppenbarligen är villiga att fördjupa integrationen. Studien fokuserar på hur denna potentiella förändring tar sig uttryck utifrån ett antal medlemsstaters säkerhets och försvarspolitiska deklamationer.

Denna studie ämnar även att bidra till det aktuella forskningsfältet i form av europeisk integration. Detta på närmast två sätt.

Som en tidig studie av detta alldeles nya fall av integration väljs ett mellanstatligt perspektiv för att studera upprättandet av Pesco för att på så vis undersöka staterna som drivkrafter för integration. Samtidigt utesluts det inte att även överstatliga aktörer har varit av betydelse för upprättandet av Pesco, men detta är inget som studeras närmare i denna uppsats.

Det kan dessutom sägas att den aktuella teori, i form av liberal intergovernmentalism som används som ett perspektiv i denna studie, vanligtvis brukar användas för att studera integration inom "low politics". Till skillnad från detta används liberal intergovernmentalism i denna studie för att studera "high politics", då Pesco utgör ett fall av integration inom säkerhet och försvar. Således kan denna studie tänkas bidra till att visa på hur denna teori även kan anses lämplig för studiet av integration inom säkerhet och försvar.

2. Teoretiskt ramverk

2.1. Tidigare forskning

Denna studie knyter an till det bredare forskningsfält som handlar om europeisk och regional integrationsteori. Detta forskningsfält har sin utgångspunkt i 1960-talets forskning, men har med åren hela tiden utvecklats. Idag bedrivs studiet av EU integration med en mängd olika teoretiska utgångspunkter (Wiener och Diez 2009, 7).

En central aspekt inom detta forskningsfält är den motsättning som finns mellan teorier med ett överstatligt perspektiv, ofta kallad supranationalism, och ett mellanstatligt perspektiv, som generellt brukar benämnas intergovernmentalism. Den grundläggande skillnaden mellan de båda teoretiska perspektiven är betonandet av olika aktörer som centrala drivkrafter för integration. Intergovernmentalister fokuserar på stater och ser dessa som de centrala

aktörerna, medan supranationalister betonar de överstatliga EU institutionernas, främst EU kommissionen, roll för integration (Rosamond, 2000, 2). I botten bygger denna motsättning på en annorlunda syn på begreppet integration. För supranationalister utgör integration både en social och politisk process, vilket inkluderar en förändring av lojaliteter bort från den traditionella nationalstaten. För intergovernmentalister är integration däremot enbart en politisk process där det handlar om att stater kommer överens om att skapa internationella organisationer, som de sedan ansluter sig till (Wiener och Diez 2009, 2–3). Denna debatt har traditionellt präglat forskningen och gör så fortsatt även idag.

Ett uttryck för denna debatt utgörs av Thomas Bickerton, Dermot Hodson och Uwe Puetter (2015) som menar att EU idag karaktäriseras av vad de kallar en ”ny” intergovernmentalism. Författarna menar att perioden efter Maastrichtfördraget har präglats av en mellanstatlighet inom EU som ifrågasätter tidigare teorier om integration. De menar att integration inte längre innebär ett överförande av befogenheter till överstatliga institutioner, utan att staterna snarare har föredragit att upprätta nya mellanstatliga institutioner, som de kallar ”de novo bodies”, genom vilka EU:s nyare politikområden styrs. De lyfter i sammanhanget även fram det Europeiska rådet, som de betraktar som en mellanstatlig institution, som alltmer präglas av en konsensuskultur, vilket bidragit till att rådet kunnat bli en alltmer central aktör för beslutsfattande (Bickerton et al 2015, 704–705).

Bickerton et al och den ”nya” intergovernmentalismen har dock ifrågasatts av Frank Schimmelfennig (2015) som i grunden menar att de observationer Bickerton et al gör om dagens EU på många sätt stämmer, men att detta inte berättigar en teori av ny intergovernmentalism. Schimmelfennig menar att den nya intergovernmentalismen, som teori, inte framstår som överträffande, i förhållande till redan existerande mellanstatliga teorier. Den nya intergovernmentalismen fokuserar främst på EU:s nya politikområden och drar därifrån teoretiska slutsatser. Schimmelfennig menar att dessa politikområden snarare borde studeras vidare med stöd i den redan etablerade teorin liberal intergovernmentalism (Schimmelfennig 2015, 1). Han menar vidare att ny intergovernmentalism, med sitt fokus på den observerade konsensuskulturen, missar de fortsatta hårda förhandlingarna mellan medlemsstaternas intressen i många av EU:s frågor (Schimmelfennig 2015, 4).

Den mellanstatlighet som intergovernmentalister såsom Bickerton et al och även Schimmelfennig ovan ger uttryck för, har dock båda ifrågasatts av Renaud Dehousse (2015). Dehousse pekar istället på den allt större roll för överstatliga institutioner, när det gäller hur EU styrs. Han menar att överstatliga EU institutioner befinner sig i en fördelaktig position

inom EU- strukturen, där de har visat på förmågan att påverka beslutsprocesser och dessutom komma ut stärkta efter sådana beslut (Dehousse 2015, 22).

Inom den ekonomiska politiken, i samband med den ekonomiska krisen, har både Kommissionen och Europeiska centralbanken (ECB) agerat som policyentreprenörer och där de även stödde varandras förslag, vilket influerade de statliga beslutsfattarna i rådet (Dehousse 2015, 21). Hylke Dijkstra (2012) menar att, inom den gemensamma säkerhets och försvarspolitik (GSFP), spelade kommissionens, genom dåvarande höge representanten för EU:s utrikes och säkerhetspolitik Javier Solana, en betydande roll när det gällde att sätta agendan för olika typer av internationella EU insatser. Dijkstra menar att den höge representanten använde sig av en rad olika agendasättande strategier för att föra upp vissa internationella insatser på agendan, vilket slutligen ledde till att medlemsstaterna beslutade att genomföra dessa insatser (Dijkstra 2012, 454).

Motsättningen mellan det överstatliga och mellanstatliga perspektivet har samtidigt också börjat ifrågasättas. I förhållande till den gemensamma säkerhets och försvarspolitik har Jolyon Howorth (2014) benämnt styret av detta område som utgörande en slags supranationell intergovernmentalism. Vidare menar Howorth att många av de teorier som används för att studera EU och integration, har en koppling till spänningarna mellan överstatlighet och mellanstatlighet, men att forskare samtidigt har börjat ta hänsyn till att verkligheten är mer komplex. Detta till och med på så vis att forskare alltmer ifrågasätter det dikotomiska förhållandet mellan de båda utgångspunkterna (Howorth 2014, 203–204). Även Vivien Schmidt (2016) betonar att debatten mellan intergovernmentalism och supranationalism är aktuell idag, men att distinktionen dem emellan är svår att identifiera. Schmidt menar att distinktionen kan göras analytiskt, men att det rent empiriskt är svårare. Hon ställer sig då frågan, i linje med Howorth, om politik på EU nivå mer får en karaktär av ”supranationell intergovernmentalism” eller är det ”intergovernmentalistisk supranationalism”? (Schmidt 2016, 6). Förhållandet mellan intergovernmentalism och supranationalism kan som teoretiska angreppssätt alltmer börja betraktas som kompletterande, snarare än motsättande. Detta då det snarare handlar om olika utgångspunkter för att studera liknande ämnen (Se även Schimmelfennig 2015² och Niemann & Ioannou 2015).

Då denna studie även specifikt fokuseras kring integration inom den gemensamma säkerhets och försvarspolitik kommer den teoretiska utgångspunkten i studien att utgöras av ett mellanstatligt perspektiv. Detta i och med att politikområdet utgör, ett av i dagsläget, få områden som fortfarande präglas av en stark mellanstatlighet. Beslutsfattande inom detta

politikområde förbehålls främst av medlemsstaterna (Höjelid 2016, 21). Den aktuella mellanstatliga integrationsteorin, som kommer att utgöra grunden för denna studies teoretiska perspektiv, utgörs av den liberala intergovernmentalismen. Likt många andra integrationsteorier har dessa vanligtvis gjort en skillnad på integration inom så kallad "low" och "high politics". Den liberala intergovernmentalismen har fokuserat främst på integration inom "low politics", såsom jordbruk och monetär politik. Därav misslyckades teorin med att förvänta den integration inom säkerhet och försvar som skedde i samband med Maastrichtfördraget och St. Malo överenskommelsen på 1990-talet. Samtidigt, på grund av teorins grundantaganden om den rationella staten utgör detta inget hinder för att använda teorin för att studera "high politics" i form av säkerhets och försvarspolitik, snarare tvärt om. Baserat på ett av teorins grundantagande om den rationella staten kan uppfattandet av säkerhetshot, som staten inte längre kan hantera på egen hand, betraktas som en tydlig motivation för förändrade intressen till förmån för fördjupad integration (Richter 2015, 54).

2.2. Teori

2.2.1. Liberal intergovernmentalism

För denna studie har ett mellanstatligt perspektiv på EU integration valts för att studera upprättandet av Pesco. Detta genom att studien ämnar studera en potentiell förändring av staternas uppfattade säkerhetssituation och tillskrivna roll för EU över tid för att bidra till en ökad förståelse för upprättandet av Pesco. Det är således lämpligt att som teoretisk utgångspunkt välja en integrationsteori som ställer staten i centrum för denna typ av processer. Valet har då fallit på den Liberala intergovernmentalismen som enligt Andrew Moravcsik och Frank Schimmelfennig (2009) betraktas som en grundläggande teori när det gäller studiet av EU integration och en teori som andra integrationsteorier jämförs emot (Moravcsik och Schimmelfennig 2009, 67).

Liberal intergovernmentalism har som teoretisk utgångspunkt att förstå och förklara regional integration och detta i regel när det gäller integration inom Europeiska Unionen. I grunden har teorin ett helhetsperspektiv på att förklara en integrationsprocess som sträcker sig från nationell intresseformering till utfall av integration (Moravcsik och Schimmelfennig 2009, 68). För denna studie kommer dock den Liberala intergovernmentalismen användas som ett perspektiv, snarare än ett teoretiskt verktyg för att förklara integration. Detta på ett liknande sätt som Gulbrandsen et al (2014) gör där teorin fungerar som ett inriktande perspektiv, som

enligt författarna ger ett fokus på EU medlemsstaternas intressen och deras förhandlingsbeteende, i syfte att förstå policyprocesser och utfall av integration på EU nivå (Gulbrandsen et al 2014, 506). För den egna studien kommer fokus ligga på staternas intressen och de rationella överväganden som ligger till grund för dessa intressen, men följer den centrala logik som utgörs av den liberala intergovernmentalismens teoretiska förklaringsmodell.

Det är därför först relevant att ta upp teorins grundantaganden, vilket fungerar som ett inriktande perspektiv för studien. Därefter är det även av central betydelse att belysa den logik som teorin använder sig av för att förklara integration då detta på ett lämpligt sätt visar på den betydelse som teorin tillskriver nationella intressen för integration.

Grundantaganden

Det första grundantagandet som existerar inom den Liberala intergovernmentalismen är antagandet om att staten är den primära aktören i internationell politik och således även när det gäller regional integration. Enligt teorin kan EU studeras genom att studera de individuella staterna i en anarkisk kontext, där EU som organisation betraktas som en internationell struktur för koordinering av nationell politik. Detta innebär att staterna uppnår sina mål genom mellanstatliga förhandlingar baserade på individuella nationella intressen (Moravcsik och Schimmelfennig 2009, 68).

Grundantagandet rörande nationella intressen ska dock inte betraktas som ett realistiskt sådant och teorin är således inte kopplad till IR teorin realism. Detta på grund av att liberal intergovernmentalism, till skillnad från realism, inte betraktar staternas intressen och agerande som enbart motiverade av nationell säkerhet. Dessutom är staternas intressen inte fastställda och antagna på förhand, som inom realismen, utan nationella intressen inom olika områden kan förändras över tid. Likaså anses internationella organisationer inte heller vara betydelselösa. Den liberala intergovernmentalismens första grundantagande poängterar det faktum att teorin betraktar medlemsstaterna som de primära aktörerna inom EU. Det är staterna, som enligt teorin, har den främsta beslutsfattande makten och den politiska legitimiteten inom EU (Moravcsik och Schimmelfennig 2009, 68).

Det andra grundantagandet baseras på att staten betraktas som en rationell aktör. Teorin menar att staten beräknar nyttan av olika alternativ och väljer det som bäst maximerar nyttan under ett visst förhållande. Gemensamma politiska utfall kan således betraktas som en sammanslagning av de inblandade aktörernas strävan efter att handla utifrån sina egna

intressen och nyttomaximera. Det är dock viktigt att betona att teorin inte betraktar denna nyttomaximering som beroende av perfekt information, utan kan betraktas som utgörande av vad som brukar kallas bunden rationalitet. Alltså, det rationella övervägandet görs med den information som finns tillgänglig för stunden och i den aktuella situationen (Moravcsik och Schimmelfennig 2009, 68).

Teorins logik

Den liberala intergovernmentalismens grundläggande logik av hur integration uppstår och även kan förklaras, är uppdelad i tre steg. Det första steget utgörs av att stater formulerar sina nationella intressen i en viss fråga. Teorin betraktar stater som enhetliga aktörer, men betonar att nationella intressen är något som uppstår genom en process på nationell nivå. Processen leder till ett bestämt intresse som därför kan betraktas som ett enhetligt statligt intresse. Det är denna syn som utgör det "liberala" i teorin där utrikespolitiska mål kan sägas variera beroende på nationella sociala grupper vars intressen får inflytande genom politiska institutioner. Denna utgångspunkt gör även att nationella intressen är något som kan variera både över tid, men även mellan olika stater under samma tid (Moravcsik och Schimmelfennig 2009, 69). För den egna studien, är dock själva processen där nationella intressen formuleras inte av intresse, utan de säkerhets och försvarspolitiska intressen som studeras i denna uppsats kan betraktas som resultatet av den nationella processen.

Staternas intressen betraktas även som problemspecifika och kan således variera i olika politiska frågor. Statliga intressen som driver fram integration kan således, enligt teorin, vara av en bred karaktär där ekonomiska intressen ofta utgör en central aspekt. Samtidigt betonar teorin att i frågor som inte har en tydlig ekonomisk karaktär, såsom exempelvis utrikespolitik, drivs inte heller i lika hög grad av ekonomiska intressen. Här kan även geopolitiska intressen spela en stor roll inom den nyttomaximeringskalkyl som driver fram staternas intresse att integreras (Moravcsik och Schimmelfennig 2009, 70).

I det andra steget, i den liberala intergovernmentalismens grundläggande logik, för staterna med sig dessa intressen till förhandlingsbordet på EU nivå, där mellanstatliga förhandlingar och kompromisser äger rum. Här handlar det om att stater strävar efter att uppnå koordinering och komma överens för att uppnå gemensam nytta. Samtidigt betonar teorin att nationella intressen ofta kan stå i konflikt med varandra vilket kan leda till att förhandlingarna låser sig (Moravcsik och Schimmelfennig 2009, 71).

Den grundläggande logikens tredje steg handlar om skapandet eller justerandet av institutioner, för att säkra det som aktörerna enats om under förhandlingarna. Internationella institutioner betraktas som nödvändiga för att skapa förutsättningar för hållbart internationellt samarbete. Genom institutioner kan staterna skapa regler för att minska kostnader för att koordinera politik. I grunden handlar intresset hos stater att delegera befogenheter eller att upprätta permanenta institutioner för samarbete och koordinering av politik, främst om effektivisering för att minska transaktionskostnader (Moravcsik och Schimmelfennig 2009, 72).

EU integration kan, enligt den liberala intergovernmentalismen, förstås som en serie av rationella överväganden av statliga aktörer (Moravcsik och Schimmelfennig 2009, 69).

2.2.2. Rollteori

När det gäller denna studies andra frågeställning rörande den potentiella förändringen av medlemsstaternas syn på EU:s roll över tid kommer ytterligare ett teoretiskt och metodologiskt perspektiv att anläggas. Detta i syfte att formulera ett konkret hjälpmedel för att identifiera olika roller för EU i det material som ska studeras. För att uppnå detta kommer en teori som benämns som rollteori att appliceras i denna studie. Det specifika rollteoretiska perspektivet som kommer användas är inspirerat av det tillvägagångssätt som framkommer i en studie av Charlotte Wagnsson (2011) där hon studerar NATO och identifierar olika roller som framkommer i hennes material.

Det primära intresset för den egna studien är det sätt som Wagnsson angriper sitt material på. Det Wagnsson gör är att genom att studera, både uttalanden från ledande personer inom NATO och även NATO:s ”Strategiska koncept”, identifiera olika roller som framkommer i materialet. Detta sker på ett induktivt sätt där det är textens innehåll som får tala och Wagnsson identifierar då fyra olika roller som utgör en form av idealtyper som hon menar kommer till uttryck i det studerade materialet (Wagnsson 2011, 485).

Den första rollen som Wagnsson identifierar kopplas till NATO:s princip om kollektivt försvar enligt artikel 5 i organisationens stadga. Den roll som då enligt Wagnsson framträder kallar hon för ”watchdog” där organisationens roll är att vakta och eventuellt försvara alla medlemsstaterna vid ett väpnat angrepp (Wagnsson 2011, 486). Den andra rollen för NATO som Wagnsson identifierar kallar författaren för ”fire-fighter” som kopplas till NATO:s fokus på olika typer av kriser runt om i världen som kan rubba den internationella stabiliteten.

Genom viljan att ingripa var helst en sådan krissituation uppstår blir rollen som brandman tydlig (Wagnsson 2011, 488).

De övriga två rollerna som Wagnsson identifierar kopplas till NATO:s roll i förhållande till sin omvärld. Den ena rollen kallas, av författaren, ”good neighbour” och handlar om ett narrativ där NATO är villig att bjuda in angränsande stater till den egna gemenskapen. NATO beskrivs i denna roll som en familj och en gemenskap som enas av gemensamma värderingar (Wagnsson 2011, 490). Den fjärde och sista rollen som identifieras kallas för ”the seminar leader” och enligt Wagnsson utkristalliseras denna roll då NATO talar om andra typer av globala partnerskap (Wagnsson 2011, 492). Rollen fokuseras kring organisationens vilja att agera som en central global aktör inom säkerhet. En central del av denna roll är ett fokus på transnationella hot (Wagnsson 2011, 493).

Det är detta typ av tillvägagångssätt, att teoretiskt behandla roller som kan identifieras i ett empiriskt material, som kommer att användas i den egna uppsatsen. Dock med vissa modifikationer, då studien ämnar att studera EU:s roll utifrån fyra olika stater samt i två olika nedslag i tid. EU:s roll kommer således att identifieras i olika stater och tidsperioder, vilket skiljer sig något från Wagnsson som istället identifierar olika roller för en och samma organisation i ett material som organisationen själv står bakom. För den egna studien är det staternas tillskrivna roll för EU som studeras och inte roller som framkommer utifrån EU:s egna uttalanden. Genom konstruerandet av roller i det empiriska materialet betraktas rollteorin som ett sätt att underlätta analys och jämförelse av materialet. Det handlar alltså inte om att applicera Wagnssons roller på EU, utan att genom tolkning konstruera nya roller för EU utifrån de studerade staterna.

3. Metod

I grunden kommer denna studie att utgöras av en fallstudie, där ett antal stater utgör de fall som ska undersökas och jämföras över tid. Detta specifikt i form av en tolkande fallstudie, där det empiriska materialet står i fokus. För att tolka och öka förståelsen för det empiriska materialet används teori som ett perspektiv (Karboon och Beasley 1999, 374). I denna studie används den liberala intergovernmentalismen som en sådan inriktande teori, vilket ger ett fokus på stater och deras intressen. Enligt teorin kan, stater och deras intressen, betraktas som

avgörande för EU integration och policyutfall gällande EU politik (Moravcsik och Schimmelfennig 2009, 68; Gulbrandsen et al 2014, 506).

Rollteorin kan däremot betraktas som ett verktyg för att tolka och jämföra det empiriska materialet, genom att identifiera olika roller för EU som kommer till uttryck i de olika fallens säkerhets och försvarspolitiska dokument. Dessa roller betraktas i studien vara baserade på och konstruerade utifrån de nationella intressen som staterna ger uttryck för angående EU inom säkerhet och försvar.

Denna studie är intresserad av en potentiell förändring av både staternas uppfattade säkerhetssituation och de intressen för EU:s roll inom säkerhet och försvar från tiden kring Lissabonfördraget 2007 och idag. Detta i syfte att bidra till en ökad förståelse för upprättandet av PESCO. Denna förändring över tid kommer att studeras genom två nedslag i tid, vilket i analysen kommer att delas upp i två perioder. En första period för tiden kring Lissabonfördraget och en andra period som ska representera idag. De båda nedslagen utifrån de fyra fallen kommer sedan att jämföras med varandra.

I praktiken kommer de fyra fallens uppfattade säkerhetssituationer och uttolkade tillskrivna roll för EU, utifrån nationella intressen inom säkerhet och försvar, att sökas i ett lämpligt textmaterial. Det kommer alltså i botten röra sig om en innehållsanalys med kvalitativt fokus där det är dessa kvalitéer som eftersöks i materialet (Bjereld m.fl. 2009, 118). Det kommer alltså att handla om att analysera innehållet i det aktuella materialet och där söka efter den säkerhetssituation som uppfattas av de olika staterna. Därefter konstrueras, i linje med rollteorin, en roll för EU inom säkerhet och försvar som staterna tolkas ge uttryck för.

3.1. Urval

Ett mindre antal av EU:s medlemsstater har valts ut där ett strategiskt urval av fall har gjorts i syfte att på så vis uppnå en viss förmåga att kunna uttala sig mer generellt rörande den totala populationen (Teorell och Svensson, 68). Ett sådant strategiskt urval bygger på en förförståelse om vilka fall som kan vara lämpliga att studera (Teorell och Svensson, 83). Vad gäller urvalet har fokus därför varit att välja fall med en geografisk spridning och även fall med något olika säkerhets och försvarspolitiska utgångspunkter. Ytterligare ett beaktande har varit att inte alltför ensidigt välja stater med geografisk närhet till Ryssland, då Rysslands agerande under den studerade perioden kan förväntas ha en inverkan på närliggande staters säkerhets och försvarspolitik. Målet är därför att inte låta detta förvränga mitt resultat.

Utifrån det strategiska urvalet har fyra fall valts ut som utgörs av Finland, Tyskland, Frankrike och Irland. Dessa stater representerar olika geografiska positioner i EU med en spridning från öst till väst. Dessutom uppvisar de även andra relevanta skillnader kopplade till säkerhet och försvarspolitik. Frankrike och Tyskland kan betraktas som två av EU:s regionala stormakter och de är dessutom båda medlemmar i NATO. Finland och Irland är istället småstater i motstående utkanter av Europa och de båda är dessutom inte medlemmar i NATO.

3.2. Material

I linje med det aktuella mellanstatliga perspektivet på EU integration är det staternas säkerhets och försvarspolitiska överväganden och intressen som kan betraktas ligga till grund för upprättandet av Pesco. För att på ett lämpligt sätt kunna studera potentiella förändringar över tid, avseende både staternas uppfattade säkerhetssituationer och den roll staterna tolkas tillskriva EU, har ett antal strategiska säkerhetsdokument från de fyra olika staterna valts ut, vilka dessutom representerar de två olika nedslagen i tid. Det handlar då främst om så kallade ”White papers on security and defence” som är dokument där stater uttrycker sina säkerhets och försvarspolitiska överväganden. Denna typ av dokument kan sägas motsvara en svensk försvarsproposition och anger den nationella inriktningen och intressen när det gäller säkerhet och försvar. Således anses det vara ett högst lämpligt material för att kunna besvara denna studies frågeställningar för att i slutändan kunna dra slutsatser om upprättandet av Pesco.

Då studien handlar om en jämförelse över tid har den tidsmässiga aspekten varit ett centralt kriterium vid val av material. För att studien ska kunna genomföras behöver varje fall två jämförbara dokument som kan kopplas till de båda aktuella tidsperioderna. Det måste alltså finnas både ett tillgängligt strategiskt dokument som gäller för perioden kring Lissabonfördraget 2007 och ett modernt dokument så nära i nutid som möjligt. Detta för att på så vis fånga in en potentiell förändring över tid mellan de två perioderna. Tillgängligheten av denna typ av material är av central betydelse för denna studie och detta har även påverkat valet av de fyra fallen.

När det gäller två av de valda fallen har vissa materialmässiga kompromisser gjorts. Gällande Frankrike är deras senaste officiella ”White paper” från 2013, vilket kan betraktas som något problematiskt, men de har under 2017 givit ut ett kompletterande dokument, vilket ändå gör Frankrike till ett lämpligt fall. Detsamma kan sägas om Irland där den nuvarande perioden representeras av deras senaste ”White paper”. Perioden kring Lissabon representeras dock av

ett dokument som benämns som ett ”Strategy statement”, vilket kan anses fylla en liknande funktion som ett ”White paper” och således anses vara ett lämpligt jämförbart material.

Ett annat övervägande som gjorts är att materialen inte får ha en alltför militär prägel där innehållet fokuseras alltför mycket kring utvecklandet av landets nationella militära styrkor. Denna studie är menad att undersöka en bredare och mer säkerhetspolitisk säkerhetssituation i de olika staterna. Dessutom måste materialet erbjuda en rimlig möjlighet för uttolkande och identifiering av en roll för EU.

3.3. Operationalisering

Som verktyg för förtydligandet av studiens analys kommer ett antal frågor att ställas upp, vilka sedan ställs till studiens material. Svaren på dessa frågor söks kvalitativt i materialet och bidrar till att svara på studiens övergripande frågeställningar.

Följande analysfrågor ställs då upp:

Vilka hot kan identifieras?

Vilken roll för EU kan konstrueras?

Staternas uppfattade säkerhetssituationer operationaliseras konkret genom frågan om vilka hot som kan identifieras i materialet. Det som söks i materialet är således vilka hot staterna uppfattar. Frågan gällande vilka hot som kan identifieras kan kopplas till ett av den liberala intergovernmentalismens grundantaganden, vilket handlar om den rationella staten som gör rationella överväganden för att uppnå största möjliga nytta i en viss specifik kontext (Moravcsik och Schimmelfennig 2009, 68). Säkerhetssituationen betraktas som ett uttryck för den aktuella säkerhetskontexten där staternas överväganden rörande integration inom säkerhet och försvar sker.

Identifiering och konstruerandet av roller, med bakgrund i Wagnssons rollteori är ett medel för denna studie att operationalisera staternas intressen och rationella överväganden rörande vilken funktion de anser att EU ska ha inom säkerhet och försvar. Det som kvalitativt söks i materialet är vad staterna uttrycker rörande hur de anser att EU ska fungera och agera inom säkerhet och försvar. Det handlar då om en viss funktion för EU som staterna uttrycker, vilket i denna studie i linje med Wagnsson konstrueras som en roll för EU. Dessa roller är sedan lämpliga som idealtyper att jämföra över tid.

Studien är intresserad av en potentiell förändring avseende både uppfattad säkerhetssituation och den konstruerade rollen för EU. Tanken är att om sådana förändringar har skett kan det bidra till en ökad förståelse för det faktum att Pesco upprättas först nu, och inte i samband med Lissabonfördraget.

4. Analys

4.1. Period 1: Tiden kring Lissabonfördraget

4.1.1. Frankrike 2008

Säkerhetssituation

I den franska säkerhets och försvarsstrategin från 2008 kretsar de centrala hoten kring den globaliserade världen och de negativa konsekvenser som globaliseringen också medför. Det betonas hur den alltmer sammankopplade globala miljön bidrar till att både politiska och ekonomiska kriser har förmågan att snabbt sprida sig (French white paper 2008, 23).

Säkerhetssituationen anses vara annorlunda än tidigare, men att detta inte egentligen betyder att den är sämre utan kräver en annorlunda hantering (Ibid, 33).

Det kan sägas att den franska strategin identifierar både mer direkta hot mot det egna territoriet, men samtidigt har ett tydligt globalt perspektiv där stabilitet i strategiskt viktiga regioner är av stor betydelse. Detta där det uttalat allvarligaste scenariot som identifieras i strategin skulle vara "the combination of a major terrorist attack on European soil, using non-conventional nuclear, chemical or biological-type means, together with a war situation in one of the strategically important zones for Europe" (French white paper 2008, 38). Terrorism utgör ett mycket centralt hot i den franska strategin där jihadism anses vara ett av de främsta fysiska hoten mot Frankrike och Europa (Ibid, 47). Dessutom lyfter strategin fram ett antal andra hot i form av bland annat den globala uppbyggnaden av ballistiska missiler som ett framtida potentiellt hot. Hot från omfattande cyber attacker med förmågan att slå ut sårbara samhällsviktiga funktioner identifieras (Ibid, 48). Likaså anses även globala och transnationella kriminella nätverk utgöra hot (Ibid, 51). Även naturkatastrofer och epidemier lyfts fram (Ibid, 53).

Ett centralt budskap i den franska strategin är att den tidigare tanken om en uppdelning mellan extern och intern säkerhet inte längre är en användbar syn på säkerhet i den globaliserade

världen. Hoten har en gränslös karaktär som kan ha sitt ursprung långt ifrån Frankrike och Europa, men som ändå får en direkt påverkan (French white paper 2008, 55).

EU:s Roll

Frankrike vill se ett starkare EU som har en större närvaro inom området internationell säkerhet och försvar med förmågan att som en kollektiv enhet kunna hantera de risker och hot som identifierats i strategin (French white paper 2008, 75). EU anses även i strategin vara den då enda organisationen med förmågan att mobilisera en rad olika egna resurser, såsom ekonomiska, diplomatiska och militära resurser för olika former av krishantering, i syftet att stabilisera den globala miljön (Ibid, 76). Mot bakgrund av de globaliserade säkerhetshoten anser Frankrike dock att EU måste förstärka sin förmåga när det gäller denna typ av civil och militär krishantering (Ibid, 78). Frankrike föreslår bland annat en EU-ledd interventionsstyrka på 60 000 man som har förmågan att användas vid internationella kriser (Ibid, 82). Det gemensamma målet för EU bör, enligt den franska strategin, vara att EU ges förmågan att kunna genomföra flertalet fredsoperationer runt om i världen samtidigt. Detta då det krävs av säkerhetssituationen. Det gäller inte bara militära medel, utan även civila resurser och personal som kan användas vid denna typ av krishantering och insatser (Ibid, 83).

En tydlig roll för EU som krishanterare kan uttolkas från den franska strategin från 2008, där EU betraktas som en central aktör för att bidra till att stabilisera omvärlden och hantera olika former av kriser. Det betonas även att EU inte enbart ska ha en roll vid externa kriser, utan även interna former av krishantering i Europa, måste enligt strategin förstärkas. Frankrike vill se ett EU som på ett tydligare sätt även har förmågan att värna om unionens medborgare och agera vid kriser av en intern karaktär, såsom mot exempelvis terrorism.

Roll: Krishanterare

4.1.2. Tyskland 2006

Säkerhetssituation

Den tyska uppfattade säkerhetssituationen från 2006 betonar den globaliserade världens nya förutsättningar och komplexitet, vilket uppfattas innebära nya utmaningar för Tysklands säkerhet. Dessa nya utmaningar bottenar i hot och risker med en gränsöverskridande karaktär. På grund av den globaliserade världens alltmer sammankopplade och interdependenta

situation uppfattar Tyskland att nya hot uppstår, vilka kan ha både direkta och indirekta konsekvenser för landets interna och externa säkerhet (German white paper 2006, 17).

I den globaliserade säkerhetskontexten uppfattar Tyskland en bred rad av säkerhetshot. Terrorism betraktas som det mest omedelbara hotet där 11 september attackerna, attentat i både Madrid och London visat på sårbarheter i det moderna samhället. De uppfattade hoten fokuseras därför kring behovet av en stabil omvärld för den tyska säkerheten. I många delar av världen observerar Tyskland en regional militär uppbyggnad, vilket även inkluderar massförstörelsevapen. Dessutom anses regionala konflikter bidra, på ett mer indirekt sätt, till ett hot mot Tyskland. Svaga stater drabbade av inbördeskrig utgör tillflyktsort för väpnade grupper och terrorister, vilket skapar ett uppfattad hot. Tyskland räknar dock inte bort potentiella konflikter på den europeiska kontinenten där etniska och religiösa motsättningar utgör potentiella grunder (German white paper 2006, 18). Likaså betraktas illegal vapenhandel utgöra ett hot som kan bidra till att skapa konflikter destabilisering i samhällen runt om i världen (Ibid, 19).

EU:s Roll

För Tyskland står EU för politisk stabilitet, säkerhet och välförhållanden. Enligt Tyskland betraktas EU av omvärlden som en modell för lyckad ekonomisk och politisk integration, vilket i sin tur kan användas för att sprida både välförhållanden och stabilitet. Av denna anledning anser Tyskland att ett grundläggande mål är att stärka och fördjupa den europeiska integrationen både för medlemsstaterna själva, men även för att öka EU:s förmåga att influera och inspirera sin omvärld. Genom globala nätverk och samarbeten har EU bidragit till demokratisering och ekonomisk utveckling av sin omvärld. Dessutom har EU varit en stark faktor när det gäller fredlig konfliktlösning, marknadsekonomisk utveckling och demokratisk kontroll av säkerhetsstyrkor runt om i världen. För Tyskland betonas det att landets intressen bäst främjas av ett kapabelt EU och dessutom anses EU:s förmåga att influera sin omvärld vara beroende av ett enat EU som talar med en röst (German white paper 2006, 33).

Den roll som träder fram för EU är en slags aktör som påverkar sin omgivning till fred och stabilitet genom att föregå med gott exempel. Det är främst på detta vis som det tyska intresset för en stabil omvärld ska uppnås. Tyskland betonar inte enbart denna typ av roll för EU, utan i den globaliserade säkerhetskontexten är det även betydande att EU måste bidra mer till sin egen säkerhet än tidigare. För de globala hot som Tyskland uppfattar anses EU vara det bästa sättet att hantera denna typ av hot på (German white paper 2006, 33). Det är då EU:s förmåga

att genomföra insatser i form av både civil och militär krishantering som utgör den centrala funktionen. Förmågan att kunna genomföra EU- ledda krishanteringsinsatser bedöms som betydelsefull i den drastiskt förändrade omvärlden (Ibid, 34). Den roll som då framträder är inte enbart som en influens för fred och stabilitet, utan EU anses, av Tyskland, även behöva konkreta förmågor för krishantering om en sådan situation uppstår.

Roll: Förebild med krishanteringsförmåga

4.1.3. Finland 2009

Säkerhetssituation

År 2009 betraktar Finland, i sin säkerhets och försvarspolitiska inriktningsbeslut, att globaliseringen har medfört en mängd positiva konsekvenser för landet. Däremot har de globala nätverken gjort Finland mer sårbart. När det ömsesidiga beroendet ökar gör detta att Finland uppfattar att globala förändringar i både säkerhetssituation, störningar i världsekonomin och klimatförändringar har påverkan på det egna landet (Statsrådets redogörelse 2009, 62). Detta gör att den finska säkerhetsstrategin uppvisar en bred säkerhetssyn, men som samtidigt har en tydlig lokal kontext där det talas om nya hot. Finland uppfattar att erfarenheter från både Estland och Georgien, rörande cyberattacker mot data och kommunikationsnät, gör detta till ett säkerhetshot även för Finland (Ibid, 57). Till dessa transnationella hot räknar Finland även in terroristhotet. Detta bedöms för Finlands del inte föreligga något direkt hot i dagsläget, men att terror likväl kan komma att drabba finländska medborgare på annat sätt. Exempelvis nämns det att medborgare som deltar i krishantering och internationella insatser kan bli föremål för terrorism (Ibid, 63).

Den ökade rörligheten inom Europa har för Finland även inkluderat säkerhetshot i form av organiserad brottslighet där människohandel lyfts fram som ett säkerhetsproblem. Likaså uppfattar Finland att spridandet av farliga och smittsamma sjukdomar runt om i världen och närområdet utgör ett hot även för Finland (Statsrådets redogörelse 2009, 64).

Den viktigaste aspekten för Finlands säkerhetspolitiska omvärld benämns dock vara Ryssland och dess politiska och ekonomiska stabilitet. Detta anses av Finland vara den primära faktorn för finsk säkerhet. Det bedöms att Ryssland har politiska, ekonomiska och militära intressen i Finlands närområde, men att relationen mellan länderna är stabil. Samtidigt uppfattas Georgienkrisen vara ett tecken på att Ryssland har visat sig villigt att använda militära medel

för att främja egna intressen. Därmed kan hotet om militär maktutövning i Finlands direkta närhet inte uteslutas (Statsrådets redogörelse 2009, 67–68).

EU:s Roll

Finland bedömer att medlemskapet i den Europeiska unionen förstärker landets säkerhet och det ligger i det finska intresset att främja en internationellt stark och handlingskraftig union (Statsrådets redogörelse 2009, 71). Finland betraktar medlemskapet i EU som ett grundläggande säkerhetspolitiskt val, vilket anses ha betydelse för den finska säkerhetspolitiken på ett flertal nivåer. Detta genom både EU:s gemensamma utrikes och säkerhetspolitik, inre säkerhet och unionens krishanteringsarbete. Finland vill se en union som är så effektiv och enhetlig som möjligt för att unionen ska ha en, för Finland, värdefull inverkan på internationell politik (Ibid, 72).

Det Finland lyfter fram som centralt, när det gäller EU, är Lissabonfördragets solidaritetsklausul och biståndsskyldigheten, vilket Finland betonar gäller med till buds stående medel som även kan inkludera militära. Detta är två principer som Finland i sin strategi starkt ställer sig bakom och ser det som att ett fördjupande av den gemensamma säkerhets och försvarspolitik bidrar till ökad finsk säkerhet. För Finland är det en grundläggande utgångspunkt att stater inom EU solidariskt och ömsesidigt är beredda att stödja varandra. För Finland är det ”klart att den starka samhörigheten i unionen också återspeglar sig på den militära verksamheten och på beredskapen att försvara andra medlemsländer med alla till buds stående medel” (Statsrådets redogörelse 2009, 73).

Finland betonar dock att EU varken har en gemensam försvarsplanering eller att unionens arrangemang inte heller utgör ett gemensamt försvar. Däremot betraktar Finland det som att möjligheten att få bistånd från andra EU länder höjer tröskeln för ett anfall mot Finland och dessutom förbereder Finland bättre på att förebygga anfall (Statsrådets redogörelse 2009, 74).

Rollen för EU kan då tolkas främst vara kopplad till att Finland betraktar medlemskapet i unionen som en uttalad tröskel som en potentiell fiende måste ta hänsyn till vid ett angrepp mot landet. Principer om solidaritet mellan EU:s medlemsstater är av central betydelse för Finland och gör att landet vid angrepp inte förväntas vara helt utlämnat.

Roll: Försvarströskel

4.1.4. Irland 2008

Säkerhetssituation

I Irlands strategiska dokument från 2008 delas de uppfattade hoten upp i både internationell och inhemsk säkerhet. När det gäller de inhemska hoten lyfter Irland inledningsvis fram hotet från paramilitära grupper på Irland. Det handlar då om både motståndare och lojalister till den Irländska republiken som fortsatt anses utgöra ett hot. Detta hot betonas dock utgöra en relativt låg fara med beaktande av denna typ av gruppers intentioner och resurser. Snarare betraktas hot av en mer internationell karaktär, såsom främst terrorism, att utgöra det i dagsläget största hotet mot den inhemska säkerheten. Sannolikheten för terrorattacker riktade mot Irland bedöms dock som låg och Irland menar att landet snarare kan komma att användas som bas för terrorister med mål utomlands. Till dessa uppfattade hot räknar landet även storskaliga olyckor av nukleär och medicinsk karaktär (Strategy statement 2008, 9).

Vad gäller den internationella kontexten ligger det i Irlands intresse att främja en säker global värld. Utifrån FN och den Europeiska säkerhetsstrategin från 2003, identifierar Irland en rad hot. Det menas att världen blivit mer oförutsägbart och hoten av en mer varierad karaktär. I linje med detta uppfattar Irland att förutom terrorism utgör även spridningen av massförstörelsevapen, regionala konflikter och misslyckade stater som ett hot mot internationell säkerhet. Likaså ses gränsöverskridande brottslighet och likaså ekonomiska och sociala förhållanden i världen som ett hot mot global säkerhet (Strategy statement 2008, 10–11). Detta uppfattas dock egentligen inte utgöra direkta hot riktade mot Irland, men det betraktas som att landets del av den globala miljön gör att denna typ av hot även är ett säkerhetsproblem för Irland. Då säkerhetssituationen uppfattas blivit allt mer interdependent och komplex resulterar detta i nya säkerhets och försvarsutmaningar för Irland (Ibid, 12).

EU:s Roll

Den roll för EU, som kan uttolkas utifrån det irländska säkerhetsstrategin från 2008, är en tämligen begränsad sådan. För Irland är det primära sättet som landet bidrar till att stärka internationell fred och säkerhet, genom att delta i olika former av internationella fredsinsatser. Detta primärt i FN regi i enlighet med FN stadgan. Irland betraktar EU:s gemensamma säkerhets och försvarspolitik främst som ett instrument för att inom ramen för EU delta i insatser som Stödjer FN:s arbete inom fred och säkerhet (Strategy statement 2008, 13). Irland betonar att deltagandet i EU:s gemensamma säkerhets och försvarspolitik gäller under vissa

begränsande premisser. Dels ser landet FN som den primära internationella säkerhetsaktören och dessutom betonas landets militära neutralitet (Ibid, 14).

Irlands förhållande till EU:s gemensamma säkerhets och försvarspolitik och den typ av samarbeten inom detta område anger Irland i strategin att landet deltar i, då det anses lämpligt och avgör detta från fall till fall (Strategy statement 2008, 9). Irland lyfter även fram landets deltagande i den Europeiska försvarsbyrån (EDA) som benämns vara ett sätt att inom ramen för EU utveckla medlemsstaternas militära förmåga och främja europeisk försvarsindustri. Det är ett samarbete som Irland är positivt till, så länge det resulterar i antingen direkt nytta för de egna väpnade styrkorna, eller att försvarsindustri baserad i landet drar nytta av detta. Likaså måste deltagandet inom försvarsbyrån avgöras från fall till fall (Ibid, 16). Det är dessutom av största vikt att deltagandet i alla typer av internationella insatser och samarbeten på EU nivå görs genom vad landet kallar "the Triple lock process". Processen handlar om att insatser måste ha FN mandat och att både regering och parlament godkänner detta. Det hela handlar om att värna om Irlands militära neutralitet (Ibid, 9).

Den roll för EU som Irland kan tolkas ge uttryck för är starkt präglad av den irländska neutraliteten och gör således att Irland främst betraktar EU:s funktion som ett ramverk för att genom olika typer av internationella fredsinsatser stödja FN:s arbete inom fred och säkerhet.

Roll: Ramverk för att stödja FN genom internationella insatser, deltagande under militär neutralitet

4.2. Period 2: Dagsläget

4.2.1. Frankrike 2013/2017

Säkerhetssituation

Säkerhetssituationen som framkommer utifrån de strategiska dokumenten från 2013 och 2017 bottenar, liksom strategin från 2008, i den globaliserade världen och dess specifika konsekvenser för säkerhet. I denna säkerhetskontext identifieras en rad primära hot såsom terrorism, cyberattacker och organiserad brottslighet. Likaså formuleras katastrofer och kriser med bakgrund i bland annat naturliga och industriella orsaker som säkerhetshot (French white paper 2013, 47–48).

Det betonas dock att en rad olika händelser har tillfört att den strategiska säkerhetssituationen har förändrats. Den första händelse av detta slag är den ekonomiska krisen som enligt strategin har gjort att både Europa och USA har mindre resurser och utrymme att spendera sina resurser på samma sätt som tidigare, utan måste lägga fokus på att hantera statsfinansiella problem (French white paper 2013, 27–28). Den andra händelsen utgörs av den Arabiska våren som anses utgöra ett tecken på den komplexa strategiska miljön och oförmågan hos utomstående länder att influera denna typ av händelser (Ibid, 28). För det tredje har USA skiftat sitt strategiska fokus bort från Europa och mer mot Asien. Där USA dessutom anser att Europa måste ta ett större ansvar för sin egen säkerhet (Ibid, 29). Detta samtidigt som den franska strategin noterar att de europeiska staterna har visat lite intresse att ta detta större ansvar, i och med fortsatt minskning av europeiska försvarsbudgetar (Ibid, 30).

När den säkerhetssituation som framkommer i det kompletterande strategiska dokumentet från 2017 adderas till detta har säkerhetssituationen ställts på sin spets. Terroristattacker är inte enbart ett hot, utan en verklighet då både Frankrike och dess europeiska grannländer drabbats. Inte heller mellanstatlig konflikt är längre en osannolikhet, utan det betonas att väpnad konflikt pågår vid Europas gräns. Ytterligare hot som lyfts fram är migrationskrisen, oroligheter och fortsatt destabilisering i både norra Afrika och Mellanöstern (Strategic review 2017, 1).

EU:s Roll

Frankrike anser att ett stärkande av Europeiska unionens gemensamma säkerhets och försvarspolitik är en prioritering. Det betraktas som att i den strategiska kontexten och för att hantera de aktuella hoten är ett gemensamt EU agerande bättre än det sammanlagda agerandet från individuella stater. Frankrike menar i sin strategi att Europa och Frankrike står inför gemensamma hot och dessa hanteras bäst gemensamt inom ramen för EU. Det som betonas av Frankrike är att i en situation som präglas av följderna av ekonomisk kris har medlemsstaterna mindre resurser att spendera på säkerhet och försvar. EU anses då utgöra ett sätt att gemensamt effektivisera de europeiska staternas utgifter. Samtidigt, då USA skiftar sitt strategiska fokus bort från Europa och konflikter existerar i Europas närområde, betraktas ett stärkande av den gemensamma säkerhets och försvarspolitiken inom EU som något både nödvändigt och angeläget (French white paper 2013, 62).

Frankrike anser att den rådande situationen av minskade budgetar ska betraktas som ett tillfälle, att genom EU, effektivisera de egna resurserna genom gemensamma försvarsprojekt.

Samtidigt leder även detta till en högre interoperabilitet mellan medlemsstaternas civila och militära medel, vilket bidrar till att stärka Europeiska Unionens förmåga att agera gemensamt. Frankrike ser EU som ett sätt att samla medlemsstaternas resurser, genom så kallad ”pooling and sharing”, både gällande militära och civila resurser (French white paper 2013, 64–65).

Frankrike betonar, att då betydelsefulla stater runt om i världen utvecklar allt mer avancerade vapensystem riskerar detta att leda till att Europas stater förlorar sitt tidigare teknologiska övertag. Europas förmågor och resurser halkar efter (Strategic review 2017, 1). Det ligger då i det franska intresset att stärka ett gemensamt europeiskt försvar då det anses ligga i linje med de europeiska staternas gemensamma intressen. Ett stärkande av EU:s gemensamma säkerhets och försvarspolitik är då avgörande för Frankrike. Nato anses dock fortfarande utgöra det primära medlet för kollektivt försvar (Ibid, 2).

En roll för EU kan konstrueras där EU betonas som en aktör vilken ger medlemsstaterna, i en tid av brist på ekonomiska resurser, förmågan att effektivisera sina militära styrkor och utveckla gemensamma kostnadseffektiva militära projekt. Samtidigt som detta även leder till en ökad förmåga hos EU, att hantera kriser och gemensamma hot. På det viset tolkas effektivisering utgöra en viktig roll för EU inom säkerhet och försvar.

Roll: Effektiviserande aktör

4.2.2. Tyskland 2016

Säkerhetssituation

Tyskland betonar i sin säkerhetsstrategi från 2016 att säkerhetsmiljön, den senaste tiden, har blivit ännu mer komplex, instabil och dynamisk, vilket gör säkerhetssituationen ännu mer oförutsägbar. Tyskland uppfattar att hela den internationella ordningen som fastställdes efter Andra världskrigets slut håller på att förändras. I den tyska strategin benämns ett antal avgörande drivkrafter för denna grundläggande förändring, som i sig har en stor inverkan på tysk säkerhet (German white paper 2016, 28).

Tyskland uppfattar även att geopolitiska maktstrukturer i världen håller på att skifta. Detta både mellan olika stater, men även mellan stater och icke-statliga aktörer. Världen rör sig mot en alltmer multipolär maktordning där stater i Asien, Afrika och Sydamerika skapar sig mer inflytande i det internationella systemet. Detta gäller även militärt där Tyskland exempelvis lyfter fram Kina som i dagsläget spenderar ungefär lika mycket på försvar som hela Europa

(2016, 30). Den europeiska fredsordningen uppfattas ha rubbats och ifrågasatts, i och med det faktum att Ryssland öppet visat sig villigt att använda militära maktmedel för att främja sina intressen i Ukraina. Tyskland uppfattar att detta får långtgående konsekvenser för freden i Europa (German white paper 2016, 31). Samtidigt utsätts hela EU för interna prövningar där utmaningar observeras gällande intern sammanhållning och solidaritet. Dessa interna utmaningar, menar Tyskland, även gäller för säkerhet och försvar där de europeiska försvarsmakterna i och med ekonomisk kris och en föreställning om en fredlig närmiljö har fortsatt sin nedrustning. Detta samtidigt som omvärlden kraftigt rustat upp (Ibid, 33).

Likt säkerhetssituationen från 2006 behåller Tyskland en globaliserad syn på säkerhetshot och betonar att terrorism fortsatt utgör det mest omedelbara hotet (German white paper 2016, 34). Likaså uppfattas bland annat cyberattacker, så kallade ”failed states”, klimatförändringar och okontrollerad migration som hot (Ibid 2016, 36; 39; 42). I och med det ryska agerandet i Ukraina uppfattas ett hot från en potentiellt mellanstatlig konflikt även i Europa och dess omedelbara närhet (Ibid, 38).

EU:s Roll

Tyskland betraktar EU som en del av sin politiska identitet och i strategin uttalas ett tydligt nationellt intresse att fortsätta verka för en fördjupad integration. Tyskland anser att, i en tid av både intern kris och omvälvande situationer i omvärlden, är det endast ett starkt och enat EU som har förmågan att forma den globala ordningen (German white paper 2016, 70–71).

I den rådande föränderliga säkerhetssituationen där Tyskland, och även Europa, står inför en mängd utmaningar, där nationella svar på dessa utmaningar inte är tillräckliga, måste EU kunna agera effektivt som en kollektiv enhet. För Tyskland är det av största vikt att EU och dess medlemsstater kommer till bukt med den bristande förmågan att agera som en säkerhetsaktör (German white paper 2016, 72).

Tyskland vill som svar på den rådande säkerhetssituationen se en gemensam europeisk säkerhets och försvarsunion. I en geopolitiskt skiftande miljö är det endast genom en djupare gemenskap som EU:s och Tysklands säkerhetsintressen kan uppfyllas. Tyskland anser att det stegvisa fördjupandet av den gemensamma säkerhets och försvarspolitiken på sikt är tänkt att leda till ett gemensamt försvar i linje med Lissabonfördragets solidaritetsklausul. Till detta är det för Tyskland av största vikt att skapa gemensamma resurser med hög interoperabilitet inom ramen för EU (German white paper 2016, 73). NATO och principen om kollektivt

försvar anses av Tyskland fortsatt utgöra det främsta ramverket för landets säkerhet och försvar (Ibid, 64).

Tyskland ser således en betydande funktion för EU inom säkerhet och försvar där unionen ska bidra till att öka säkerheten för dess medlemsstater. En europeisk säkerhets och försvarsunion som ska göra att EU får en förmåga att ta ansvar när det gäller att skapa säkerhet i Europa. Visserligen innebär detta inte kollektivt försvar, men däremot ett betydligt större ansvar för Europas säkerhet för EU. Den roll som då kan konstrueras kan benämnas som en kompletterade försvarare.

Roll: Kompletterande Försvarare

4.2.3. Finland 2016

Säkerhetssituation

Den centrala aspekten av Finlands uppfattade säkerhetssituation, utifrån 2016 års strategi, fokuseras kring den säkerhetspolitiska situation i Europa och kring Östersjön, vilken Finland upplever har förändrats drastiskt till det sämre. Detta på grund av Rysslands ockupering av Krim och det krig man enligt Finland startade i Ukraina. Finland uppfattar en negativ spiral där spänningen i Östersjöområdet ökat samtidigt som den militära aktiviteten i området också har ökat. Likaså betraktar Finland det som att den tidigare stabila situationen i Arktis också har försämrats på grund av ökad rysk aktivitet även där. Ryssland använder betydande militära och icke-militära resurser för att driva igenom sina intressen (Statsrådets redogörelse 2016, 13). På grund av denna situation uppfattar Finland att ett användande, eller hot om användande av militära maktmedel, inte kan uteslutas (Ibid, 14). Finland lyfter även fram krigets förändrade karaktär där användandet av information och cyberkrigföring utgör centrala hot. Även kärnvapen, som en del av den säkerhetspolitiska debatten, betraktas ha kommit tillbaka (Ibid, 16).

Finland betraktar fortsatt att landet är en del av en global värld och således påverkas av globala utvecklingstrender som, förutom positiva aspekter, även innehåller ökade hot och risker. Globala trender, i form av ökad rörelse av människor runt om i världen, har bidragit till att risken för utbrott av epidemier och pandemier betraktas som ett säkerhetshot (Statsrådets redogörelse 2016, 11). Till detta kopplar Finland även hotet från okontrollerad migration som i hög utsträckning drabbat Europa. Finland lyfter där fram säkerhetshot i form av risken för

radikalisering och terrorism. Dessutom uppfattar Finland att uppkomsten av främlingsfientliga extremrörelser och kriminalitet är något som riskerar att uppstå om migrationen lämnas okontrollerad (Ibid, 12).

Det är inte enbart statliga aktörer som bidrar till en mer osäker säkerhetsmiljö, utan även icke-statliga aktörer såsom gränsöverskridande terroristorganisationer som den Islamiska staten och även internationell kriminalitet, uppfattas utgöra hot (Statsrådets redogörelse 2016, 16–17).

EU:s Roll

Den Europeiska unionen utgör, för Finland, en viktig säkerhetsgemenskap och benämns utgöra en ram för den finska utrikes och säkerhetspolitiken (Statsrådets redogörelse 2016, 14). Finland betraktar dessutom EU som en värdegemenskap, där ett fokus för Finland är att verka för att stärka den europeiska säkerhetsgemenskapen och främja EU:s förmåga att hantera både interna och externa hot (Ibid,21). För Finland betyder den nuvarande säkerhetssituationen att landet inte kan eller vill isolera sig och som medlem i EU kan Finland inte stå utanför en situation där hot uppstår, i antingen närområdet eller någon annan del av Europa. Det är dels genom egna resurser, men även genom försvarssamarbeten där EU utgör en central aktör, som Finland anser att hotet om väpnat angrepp ska hanteras (Ibid, 19).

På grund av den rådande säkerhetssituationen betraktar Finland det som angeläget att fördjupa försvarssamarbetet inom ramen för EU. Detta för att EU och dess medlemsstater tillsammans ska kunna möta framtida säkerhetshot och även öka sin krisberedskap. Finland menar att ”Unionen har en roll att spela när det gäller att försvara medlemsländernas medborgare och territorium” (Statsrådets redogörelse 2016, 22). Denna roll ser Finland främst genom att EU stödjer stärkandet av medlemsstaternas individuella, men också gemensamma militära förmåga. En utvecklad försörjningsberedskap mellan staterna i EU är av stor vikt för att öka förmågan att ge och ta emot försvarsmateriel, under alla typer av förhållanden. Till detta räknar Finland även ett stärkande av den europeiska försvarsindustrin. För Finland är både solidaritetsklausulen och likaså klausulen om ömsesidigt bistånd, av fortsatt central betydelse. Det är på denna grund den europeiska säkerhetsgemenskapen anses vila och som bidrar till Finlands säkerhet (ibid).

Finland anser att utvecklandet av en gemensam beredskap och mekanismer för ett närmare försvarssamarbete inom EU är av central betydelse (Statsrådets redogörelse 2016, 22). Rollen

som då utkristalliseras är ett finskt intresse för en mer aktiv funktion för EU som en försvarare av unionens länder och medborgare.

Roll: Försvarare

4.2.4. Irland 2015

Säkerhetssituation

I det irländska strategiska dokumentet från 2015 betonas det inledningsvis att skillnaden mellan intern och extern säkerhet alltmer har suddats ut. Händelser i andra länder kan även ha inverkan på den irländska säkerhetssituationen. Irland menar därför att landet av denna anledning anlägger en bred syn på säkerhet och hot mot landets säkerhet (Irish white paper 2015, 11). Till de primära säkerhetshoten som identifieras räknar Irland mellan- och inomstatliga konflikter, där sådana händelser riskerar att drabba övriga delar av världen än enbart de direkt inblandade staterna. Detta genom exempelvis skadandet av handelsvägar och tillgång till råvaror. Även cyberattacker med förmågan att slå ut och störa vitala delar av samhällets funktion ses som ett säkerhetshot. Irland uppfattar även ett hot från internationell terrorism och storskaliga naturkatastrofer dit landet även räknar pandemier (Ibid, 14–15).

Irland uppfattar dock att säkerhetssituationen har förändrats då en period av förhållandevis stabilitet har förbytts, genom att nya och allvarliga konflikter har utbrutit i direkt anslutning EU. Detta bedöms ha utmanat själva uppfattningen om stabilitet i den europeiska regionen. För Irland är detta ett tecken på oförutsägbarheten i säkerhetsmiljön och har också återuppväckt säkerhetsproblem som inte har setts sedan Kalla krigets slut (Irish white paper 2015, 16). Irland lyfter i detta sammanhang fram det ryska agerandet i både Georgien 2008 och Ukraina 2014. Likaså i Mellanöstern och Nordafrika betraktas situationen i Syrien, Irak och Libyen även fortsatt bidra till spridandet av internationell extremism och terrorism. När det gäller Asien, uppfattas Nordkorea och dess utvecklande av långdistansmissiler, vara något som allvarligt påverkar den regionens säkerhet och möjligtvis även bortom regionen (Ibid, 17–18).

Trots dessa negativa utvecklingar i Europas närområde uppfattar Irland dock sannolikheten för väpnat angrepp riktat mot det egna landet som lågt. Samtidigt bedöms det, som att en potentiell konflikt som drabbar en annan EU medlemsstat, utgör allvarliga bekymmer även för

Irland. Landet uppfattar då att det framtida säkerhetsläget sannolikt kommer att fortsätta att vara osäkert (Irish white paper 2015, 17).

EU:s Roll

Som ett svar på den breda, men också alltmer instabila säkerhetssituationen, anser landet att det bästa alternativet är ett fortsatt stärkande av multilaterala samarbeten och främst FN:s system för kollektiv säkerhet. Detta då Irland anser att de nya säkerhetshoten inte kan hanteras på egen hand av enskilda stater. Irland anser att det är FN:s säkerhetsråd som har det primära internationella ansvaret för fred och säkerhet. Det är främst genom FN och med bidragandet av styrkor till internationella insatser, som Irland bedömer att hoten ska hanteras. Här är Irland tydliga med sin princip om "the Triple lock" för att garantera att deltagande internationellt är i linje med den irländska neutraliteten. Irland anser att EU har tagit en allt större plats när det gäller att använda alla sina tillgängliga resurser för att påverka sin säkerhetsmiljö. Detta ser Irland som positivt och anser att EU:s bidrag till FN:s fredsbevarande och krishanteringsinsatser ska vara stark (Irish white paper 2015, 26).

Irlands förhållande, till EU:s gemensamma säkerhets och försvarspolitik, är strikt fokuserad till internationella fredsinsatser och krishantering på internationell nivå. Detta samarbete betraktar Irland som en slags mekanism som ger EU resurser att genomföra olika former av internationella insatser i enlighet med FN stadgan. Irland betonar att det finns en utbredd acceptans bland unionens medlemmar att medlemskap i GSFP fortfarande innebär den suveräna rättigheten att upprätta en nationell försvarspolitisk linje. För Irland handlar detta om militär neutralitet (Irish white paper 2015, 27). Irland ser dock att ett fortsatt fullt och aktivt deltagande är av stor vikt för landets säkerhet, så länge detta är i linje med nationellt bestämda värden och principer (Ibid, 28).

Irland betonar att dagens säkerhetssituation, gör att det för Irland, finns ett växande behov av bilaterala och multilaterala samarbeten på en mer permanent grund. Irland fastställer därför att man ska undersöka så kallad "pooling and sharing", främst när det gäller träning av de egna väpnade styrkorna (Irish white paper 2015, 31). Den irländska rollen för EU är fortsatt starkt präglad av landets suveränitet och neutralitet. Främst ses EU som ett ramverk för internationella insatser under FN mandat. Samtidigt lyfts ett visst intresse för fördjupade samarbeten, men på ett försiktigt sätt och med tydliga nationella begränsningar. Rollen som

identifieras tolkas därför vara oförändrad från föregående period, då EU främst betraktas bidra till säkerheten genom olika typer av internationella insatser.

Roll: Ramverk för att stödja FN genom internationella insatser

4.3. Jämförelse och Resultat

Utifrån det föregående avsnittets innehållsanalys av staternas uppfattade säkerhetssituation och uttryck för konstruerandet av olika roller för EU kommer dessa båda aspekter jämföras med varandra över tid. Det handlar då om först en tolkning av staternas sammanställda uppfattade säkerhetssituation i den första perioden vilket jämförs mot den andra periodens sammanställda säkerhetssituation. Därefter kommer samma tillvägagångssätt brukas där de roller för EU som identifierats under den första perioden att jämföras med de roller som staterna tolkas ge uttryck för under den andra perioden. Detta i syfte att besvara denna studies övergripande frågeställningar.

4.3.1. Säkerhetssituation

Hur har medlemsstaternas uppfattade säkerhetssituation förändrats sedan perioden kring Lissabonfördraget 2007 i jämförelse med dagens uppfattning?

Vad gäller den potentiella förändringen av staternas uppfattade säkerhetssituation, från tiden kring Lissabonfördraget i jämförelse med idag, visar denna studie på att betydelsefulla förändringar har skett. Samtidigt kan det även sägas att det i grunden fortsatt finns en del likheter mellan de båda periodernas säkerhetssituation.

För tidsperioden omkring Lissabonfördraget präglas de fyra staternas säkerhetssituation av ett fokus på den globaliserade världen och de negativa konsekvenserna för säkerhet som staterna uppfattar följer av detta. För denna period präglas säkerhetsläget främst av hot med en global och gränsöverskridande karaktär. Detta ger även ett fokus på säkerhet i omvärlden, då hot såsom terrorism, okontrollerad migration och internationell brottslighet betraktas, utifrån staterna, anses ha sitt ursprung utanför Europas gränser. Dessa hot ses främst som kopplade till olika former av instabilitet i omvärlden, i form av exempelvis olika regionala väpnade konflikter och kriser. Säkerhet bedöms främst, enligt staterna, uppnås genom att omvärlden är stabil. Denna typ av uppfattad säkerhetssituation präglar alla de fyra fallen, samtidigt som

framförallt Finland och Irland uppvisar vissa nationellt specifika egenheter. Finland har under denna första period ett fokus på Ryssland och uppfattar således vissa oroande tendenser i och med konflikten i Georgien, samtidigt uppfattas relationerna mellan länderna som stabila. (Statsrådets redogörelse 2009, 67–68). Irland lyfter istället fram hotet från en inhemskt ursprung terrorism (Strategic review 2008, 9). Det kan således sägas att dessa båda stater ger uttryck för uppfattade säkerhetssituationer kopplade till sina specifika historiska erfarenheter och geografiska kontext.

När det gäller dagens period uppfattar staterna att det har skett betydande strategiska och säkerhetspolitiska förändringar, vilket skapat en avsevärt sämre situation. I bakgrunden ligger dock globaliseringen och de gränsöverskridande hoten kvar. De globaliserade hoten fortsätter att utgöra en säkerhetsutmaning, samtidigt som nya hot och händelser som uppfattas ge inverkan på säkerheten adderas till detta. Staterna uppfattar därmed en ännu mer komplicerad och utmanande säkerhetssituation än tidigare.

Ryssland, efter agerandet i Ukraina, lyfts tydligt fram utifrån staternas uppfattade säkerhetssituation under dagens period. Detta uppfattas generellt utgöra ett konkret hot mot fredsordningen i Europa och att detta visar på att en väpnad konflikt i Europas närområde inte kan uteslutas. Dessutom lyfts även följderna av den ekonomiska krisen fram, som anses ha gett upphov till att Europas länder har mindre resurser att spendera på säkerhet. Det betonas även att USA har skiftat sitt strategiska fokus mot Asien och således har mindre fokus på säkerheten i Europa. Likaså framhålls det även att Europas stater har fortsatt sin militära nedrustning, samtidigt som stater i omvärlden rustar upp. Stabiliteten i närområdet ifrågasätts i och med nya händelser som gör att säkerhetsmiljön uppfattas av staterna som alltmer oberäknelig och potentiellt hotfull.

En förändring mellan de båda perioderna kan utifrån innehållsanalysen beläggas på så vis att staterna i den nuvarande perioden uppfattar alltmer direkta hot mot både sig själva, men främst mot EU och dess medlemsstater i stort. Det är framförallt den gemensamma säkerhetsordningen som anses hotad och de studerade fallen ger ett tydligt uttryck för att det finns en risk att något av EU:s medlemsstater direkt kan drabbas av väpnad konflikt. Det handlar främst om ett större fokus på geopolitiska och ekonomiska faktorer som leder till att den identifierade säkerhetssituationen under dagens period ger uttryck för ett försämrat säkerhetsläge. De största förändringarna som lyfts fram utifrån fallen är hur både bristande resurser och en konkret risk för brukandet av militära medel i Europas direkta närhet leder till en förändrad och mer hotfull situation. Detta till skillnad från den föregående perioden där

hoten främst uppfattades ha en mer indirekt karaktär, som visserligen riskerade att direkt drabba de europeiska staterna, men som samtidigt hade sitt ursprung längre bort från Europa.

4.3.2. EU:s roll

Hur har medlemsstaternas syn på EU:s roll som säkerhets och försvarspolitikens aktör förändrats från perioden kring Lissabonfördraget jämfört med idag?

Utifrån den föregående innehållsanalysen och konstruerandet av EU:s roll, utifrån de fyra olika fallen och över tid, kan följande tabell ställas upp:

<u>EU:s Roll</u>	Frankrike	Tyskland	Finland	Irland
Period 1	Global Krishanterare	Förebild med krishanteringsförmåga	Försvarströskel	Ramverk för stöd till FN
Period 2	Effektiviserande aktör	Kompletterande försvarare	Försvarare	Ramverk för stöd till FN

Tabell 1.1

Utifrån de identifierade rollerna för EU, som de fyra staterna kan tolkas ge uttryck för i sina säkerhets och försvarspolitiska dokument, framkommer att det överlag kan observeras relevanta förändringar rörande EU:s roll mellan de båda tidsperioderna.

När det gäller Frankrike och Tyskland kan en förändring av EU:s roll inom säkerhet och försvar tydligt identifieras. Under den första perioden såg Tyskland EU främst som en slags förebild, där det handlade mycket om unionens förmåga att främja fred och välbefinnande både inom Europa, men även i dess nära omvärld. Tyskland gav även uttryck för en viss roll för EU gällande civilmilitär krishantering utomlands. För Frankrike var det just rollen som krishanterare som främst poängterades när det gällde EU:s roll under den första perioden. Frankrike såg ett EU som primärt innehade en betydande roll gällande global krishantering och landet ville även se en stärkt sådan förmåga. Detta har en tydlig koppling till den franska och tyska uppfattade säkerhetssituationen under samma period där de främsta hoten ansågs härstamma ur olika regionala kriser och konflikter utanför Europa.

Till den nuvarande perioden identifieras en förändring som likaså kan tolkas ha en koppling till den förändrade säkerhetssituationen. Då Tyskland uppfattar mer direkta hot mot det egna landet och Europa tillskriver Tyskland även en betydligt större roll för EU när det gäller säkerhet och försvar. Tyskland talar till och med om inrättandet av en europeisk försvarsunion inom EU, men som visserligen inte står i konflikt med åtaganden inom NATO. Därav

identifieras en roll för EU, utifrån Tyskland, som en form av kompletterande försvarare. Frankrike betraktar, med tanke på de strategiska förändringarna som uppfattas gällande den förändrade säkerhetssituationen, att EU ska ha en ökad funktion när det gäller att samordna och effektivisera både förmågor och kostnader för medlemsstaternas försvarsutgifter. Därav konstruerades en roll för EU utifrån Frankrike som en effektiviserande aktör. Frankrike och Tyskland ger uttryck för att innebörden av rollen för EU har förändrats till att mer handla om försvar av Europa och effektivisering av de europeiska ländernas försvarsutgifter.

Finland uppvisar likaså att en förändring av EU:s roll ha skett. Finland ger, över båda perioderna, ett tämligen konsekvent uttryck för EU:s roll när det gäller den finska säkerhets och försvarspolitiken. I båda perioderna kan EU tolkas ha en central betydelse för Finlands försvar. I den första perioden handlar det om en något mer passiv roll där medlemskapet och EU:s principer uttalat betraktas som en tröskel för potentiella fiender vid angrepp mot landet. I dagens period, kopplat till den förändrade säkerhetssituationen, ger Finland uttryck för en mer aktiv roll för EU inom säkerhet och försvar, där Finland vill se ett EU som har förmågan att skydda både sina medlemsstater och medborgare.

Irland och de roller som där kan identifieras skiljer sig en del från de övriga studerade länderna. För Irland handlar EU:s roll främst om att bidra till FN:s arbete genom olika typer av internationella insatser och denna roll kvarstår över tid. De roller som konstrueras utifrån Irland ger uttryck för en mer begränsad funktion för EU inom landets säkerhet och försvar. Den irländska neutraliteten gör att landet inte deltar i något typ av internationellt säkerhets och försvarssamarbete som riskerar att underminera denna princip. Samtidigt ger Irland i dagens period uttryck för behovet av multilaterala samarbeten och ”pooling and sharing”. Fokus för Irland ligger dock främst kvar på att, genom EU, bidra till internationella freds och krisinsatser.

Den generella förändring som, trots Irland, ändå kan observeras utifrån denna jämförelse är att de roller för EU som identifieras i dagens period uppvisar ett tydligt fokus på en mer försvarande funktion. Till skillnad från den första perioden handlar det nu om ett EU, som av staterna anses, behöver ha en större förmåga att försvara både medlemmar och medborgare. Som en del i detta uttrycker staterna även ett behov av att genom EU effektivisera medlemsstaternas försvarsutgifter, vilket är tänkt att leda till en större kapacitet för EU och dess medlemsstater att försvara sig själva mot identifierade hot i den försämrade säkerhetssituationen. En förändrad innebörd av EU:s roll kan beläggas där EU:s roll under den första perioden främst fokuserades kring internationell och regional krishantering där

främjandet av fred utmålades vara av central betydelse. I dagen period fokuseras istället EU:s roll kring olika sätt att bidra till ett mer gemensamt försvar av Europa.

4.4. Slutsats

Pesco upprättades aldrig under perioden i samband med Lissabonfördraget, utan det är först i dagens period som detta permanenta strukturerade samarbete blir verklighet. Denna studie har visat på att från perioden kring Lissabonfördraget har betydande förändringar, avseende både den säkerhetssituation som EU:s medlemsstater uppfattar, och den roll för EU som staterna kan anses ge uttryck för utifrån deras säkerhets och försvarspolitiska deklamationer.

Innebörden av dessa förändringar kan anses vara bidragande till det faktum att Pesco upprättas först nu och inte i samband med Lissabonfördraget. Uppfattandet av säkerhetshot, som staten inte längre anses kan hanteras på egen hand, betraktas i linje med den liberala intergovernmentalismens grundantagande om den rationella staten, som motivation för förändrade intressen till förmån för fördjupad integration (Richter 2015, 54).

Oförmågan att hantera den nuvarande periodens säkerhetshot på egen hand betonas av samtliga studerade stater. I denna kontext ser Frankrike det som att ett gemensamt EU-agerande är bättre än det sammanlagda agerandet från enskilda stater (French white paper 2013, 62). På ett liknande sätt uttrycker Tyskland att i den rådande situationen är nationella svar på utmaningarna inte tillräckliga, utan EU måste kunna agera som en kollektiv enhet (German white paper 2016, 72). För Finland betyder den nuvarande säkerhetssituationen att landet inte kan stå utanför en situation som uppstår antingen i närområdet eller någon annan del av Europa (Statsrådets redogörelse 2016, 19). Även Irland, om än i en betydligt mer begränsad omfattning på grund av landets neutralitet, betonar ett växande behov av permanenta bilaterala och multilaterala samarbeten (Irish white paper 2015, 31).

Det kan därför betraktas som att staterna ger uttryck för ett intresse att fördjupa integration och samarbete, då detta gynnar dem i förhållande till den uppfattade säkerhetssituationen. Den förändring av roller för EU som likaså kan beläggas i denna studie visar även på att, åtminstone majoriteten av de studerade staterna, ger uttryck för förändrade intressen avseende EU:s funktion och hur de anser att EU ska fungera och agera i syfte att på bästa sätt bidra till deras säkerhet. En avgörande förutsättning för integration och samarbete inom EU är enligt den liberala intergovernmentalismen det faktum att medlemsstaterna ser ett nationellt intresse

i att integreras ytterligare inom ett visst område (Moravcsik och Schimmelfennig 2009, 69–70).

EU:s roll kan i dagsläget främst identifieras som någon form av försvarare, vilket även inkluderar att unionen ska fungera i syfte att effektivisera medlemsstaternas militära utgifter. Innebörden av denna förändrade roll för EU visar på att staterna har ett intresse i att se ett mer kapabelt EU när det gäller säkerhet och försvar. Det handlar i dagens läge om ett mer direkt behov hos staterna av att gemensamt inom EU kunna ha förmåga att bidra till utvecklandet av varandras försvarsförmågor och gemensamma försvar. Baserat på den rådande säkerhetssituationen handlar det således specifikt främst om en kombination av nationella intressen av främst en ekonomisk och geopolitisk karaktär som gör att staterna i denna studie tolkas ge uttryck för dessa mer försvarande roller.

Det ska dock sägas att, även för tiden omkring Lissabonfördraget, visar denna studie på att det även då fanns en överrensstämmighet rörande den uppfattade säkerhetssituationen och även EU:s roll. Detta i form av en globaliserad säkerhetssituation och rollen för EU som en global krishanterare. Den situationen uttryckes också av staterna vara i behov av ett gemensamt hanterande då gränsöverskridande hot knappast kan hanteras på egen hand. Utifrån denna studie verkar det dock som att det krävdes en förändrad säkerhetssituation för att en fördjupad integration inom säkerhet och försvar skulle bli av gemensamt intresse för staterna att uppnå. PESCO kan ses som ett konkret medel för att förverkliga de funktioner som staterna i dagsläget anser att EU bör ha. Detta i syfte att kunna bidra till ett gemensamt försvar inom EU.

4.5. Diskussion

Det som kan betraktas som denna studies viktigaste resultat utgörs av förändringar avseende både den uppfattade säkerhetssituationen och även förändringar avseende EU:s roll.

Förändringen rörande den uppfattade säkerhetssituationen, som kan beläggas i denna studie, gör att de studerade staterna i dagens period uppvisar en i grunden liknande uppfattning. Urvalet av stater skiljer sig, avseende geografiskt läge, men uppvisar ändå en form av gemensam uppfattning om ett försämrat säkerhetsläge. Det här resultatet visar på ett alltmör överensstämmande av uppfattade hot bland EU:s medlemsstater vilket skulle kunna undersökas vidare rörande om detta kan vara ett uttryck för en potentiell framväxt av en europeisk strategisk kultur (Meyer 2005).

När det gäller de roller för EU, som identifierats i denna studie, kan ett annat betydelsefullt resultat observeras. Irland är den enda av de studerade staterna som på ett tydligt sätt inte ger uttryck för någon förändrad roll för EU, trots att de uppfattar en förändrad säkerhetssituation. Fallet Irland visar snarare på att det finns kvar vissa olikartade preferenser avseende säkerhet och försvar inom unionen. För Irlands del är det neutraliteten som utgör en central del av landets säkerhetspreferenser och således även påverkar Irlands deltagande i internationella samarbeten. Det Pesco som nu har upprättats ger även uttryck för detta. Denna typ av försvarssamarbete utgörs i regel av en slags kompromiss där staternas olika intressen behöver tillfredsställas för att uppnå ett gemensamt beslut (Moravcsik och Schimmelfennig 2009, 71). I det dokument som upprättar Pesco inkluderas en paragraf som uttryckligen säger att deltagandet i Pesco inte påverkar den nationella suveräniteten och inte heller påverkar vissa medlemsstaters specifika säkerhets och försvarspolitiska karaktär (Council decision 2017-12-08, 3). Likaså är även deltagandet i de individuella projekten, som upprättas inom ramen för Pesco, frivilliga att delta i (Council of the European Union, Decision 2017-12-08, 9). Det är sannolikt denna typ av kompromiss som gör att en stat som Irland ändå väljer att delta, men deltagandet är också en kontroversiell fråga i landet (Finn, 2017).

I denna studie har ett mellanstatligt perspektiv, specifikt i form av den liberala intergovernmentalismen, använts för att studera integration inom säkerhet och försvar. Användandet av detta teoretiska perspektiv har visat sig lämpligt att appliceras på integration inom "high politics". Genom teorins grundantaganden med sin rationella och statsfokuserade utgångspunkt uppfattas en flexibilitet som gör att det specifika politikområdet som studerats inte begränsar teorins förmåga att användas. Den liberala intergovernmentalismens syn på nationella intressen som problemspecifika anses öppna upp för att teorin kan användas för att studera integration även inom säkerhet och försvar. Denna studie betraktas ha visat på denna flexibilitet hos teorin då det utifrån teorins grundantaganden har varit möjligt att använda teorin som ett inriktande perspektiv i studien.

Genom att denna studie utgått från ett mellanstatligt perspektiv, i syfte att bidra till en ökad förståelse för upprättandet av Pesco, kan det sägas att denna studie även bidrar till forskningsfältet. Denna studie kan sägas ha bidragit med en utgångspunkt från det mellanstatliga perspektivet, där relevanta förändringar kopplade till EU:s medlemsstater har kunnat observeras, vilket betraktas bidra till en ökad förståelse för upprättandet av Pesco. Detta öppnar upp för att upprättandet av Pesco med fördel även kan studeras utifrån ett överstatligt perspektiv.

4.6. Förslag till vidare forskning

Denna studie har fokuserat på EU:s medlemsstater och analyserat deras säkerhets och försvarspolitiska intressen kopplat till upprättandet av Pesco. Beträktandet av staterna, som de primära aktörerna och således de mest relevanta att studera när det gäller EU integration, utgör ett av två grundläggande perspektiv inom det aktuella forskningsfältet (Se avsnitt 2.1 Tidigare Forskning). Denna studie har valt att fokusera på det ena av dessa teoretiska utgångspunkter. Därför, när det gäller studiet av upprättandet av Pesco, skulle det således vara relevant att i framtida studier även applicera ett överstatligt perspektiv på detta ämne. Detta i syfte att exempelvis kunna studera överstatliga aktörers roll i denna process. När det gäller säkerhets och försvarspolitiken är detta politikområde förstås i hög grad mellanstatligt, men samtidigt i och med att skillnaden mellan mellanstatlighet och överstatlighet alltmer suddas ut när det gäller EU:s olika politikområden, kan det tänkas att även överstatliga aktörer har deltagit och möjligtvis även påverkat processen. Det skulle då för framtida studier kunna läggas fokus på aktörer med en mer överstatlig karaktär, såsom främst Kommissionen eller till och med European External Action Service och studera deras roll i upprättandet av Pesco. Det skulle i linje med supranationalistiska perspektiv kunna studeras om och hur dessa aktörer potentiellt agerat agendasättande i processen.

Då Pesco och detta fall av integration inom säkerhet och försvar i dagsläget är någonting alldeles nytt, kommer framtida studier av hur Pesco utvecklas och vilken innebörd det får för både inblandade stater, men även för den gemensamma säkerheten i Europa, att vara av intresse att studera. Då denna studie visar på att det fortfarande råder vissa olikheter angående hur de olika medlemsstaterna betraktar EU:s roll inom säkerhet och försvar är det även av denna anledning relevant att i framtiden studera hur försvarssamarbetet utvecklas och vad resultatet blir av detta. Neutralitet är sannolikt en betydelsefull faktor som påverkar de stater som idag deltar i Pesco och hur djupt de kommer välja att integreras i detta samarbete. Sannolikt kommer stater som vill upprätta mycket ambitiösa projekt att integreras i en högre grad, medan andra stater såsom Irland utgör ett exempel på, rimligtvis kommer att delta på ett mer tillbakahålllet vis. Frågan kan då ställas ifall Pesco är ett första steg mot en gemensam europeisk armé och således ett steg mot ett mer federalt EU? Eller kommer inverkan av Pesco och vidare integration och samarbete inom säkerhet och försvar även i framtiden att präglas av medlemsstaternas specifika säkerhetspolitiska intressen och suveränitet? Vad betyder egentligen Pesco för EU:s roll som internationell aktör?

5. Referenser

5.1. Material

Finland

Finlands säkerhets och försvarspolitik 2009. Statsrådets redogörelse.

http://vnk.fi/documents/10616/622958/J1209_Finlands+s%C3%A4kerhets-+och+f%C3%B6rsvarspolitik.pdf/ad5183a9-0546-4f6f-9e62-dfa82a430e95?version=1.0

Statsrådets utrikes och säkerhetspolitiska redogörelse 2016.

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75155/VNKJ082016_Statsradets_utrikes-och_B5_kansineen_netti_sv.pdf

Frankrike

French White paper on defence and national security 2008.

<http://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/ZSD/French%20White%20Paper%20on%20Defence%20and%20National%20Security%202008.pdf>

French White paper on defence and national security 2013.

<http://www.defense.gouv.fr/content/download/215253/2394121/file/White%20paper%20on%20defense%20%202013.pdf>

Strategic review on defence and national security 2017.

https://cn.ambafrance.org/IMG/pdf/strategic_review_of_defense_and_national_security_2017_-_key_points.pdf

Irland

Strategy statement 2008–2010.

[http://www.defence.ie/website.nsf/fba727373c93a4f080256c53004d976e/a221c63d3721aa2f802573f400554af9/\\$FILE/Statement%20of%20Strategy%202008-2010.pdf](http://www.defence.ie/website.nsf/fba727373c93a4f080256c53004d976e/a221c63d3721aa2f802573f400554af9/$FILE/Statement%20of%20Strategy%202008-2010.pdf)

Irish White paper on defence

<http://www.defence.ie/WebSite.nsf/WP2015E>

Tyskland

White Paper 2006 on German Security Policy and the Future of the Bundeswehr.

http://responsibilitytoprotect.org/Germany_White_Paper_2006.pdf

White Paper 2016 on German Security Policy and the Future of the Bundeswehr.

<http://www.gmfus.org/file/8970/download>

5.2. Litteratur

Becker, J. 2017. In the Yugoslav Mirror: The EU Disintegration Crisis. *Globalizations*, 1-11.

Bickerton, C. J., Hodson, D., & Puetter, U. 2015. The new intergovernmentalism: European integration in the post-Maastricht era. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 53(4), 703-722.

Bjereld, U., Demker, M., & Hinnfors, J. 2009. Varför vetenskap? Om vikten av problem och teori i forskningsprocessen. Studentlitteratur

Council of the European Union, Decision 2017-12-08

<http://www2.consilium.europa.eu/media/32000/st14866en17.pdf> (Hämtad:2017-12-11)

Council of the European Union, Press release 2017-11-13

<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/11/13/defence-cooperation-23-member-states-sign-joint-notification-on-pesco/pdf> (Hämtad: 2017-11-14)

Dehousse, R. 2015. The new supranationalism. In *presentation at the Council for European Studies Annual Meetings (Paris, July 8-10)*.

Dijkstra, H. 2012. Agenda-setting in the Common Security and Defence Policy: An institutionalist perspective. *Cooperation and conflict*, 47(4), 454-472.

Finn, C. 2017. Dáil votes for Ireland to join Pesco EU military defence pact. *The journal*. 7 december

<http://www.thejournal.ie/pesco-eu-ireland-3738016-Dec2017/> (Hämtad: 2017-12-15)

- Gulbrandsen, L. H., & Christensen, A. R. 2014. EU Legislation to Reduce Carbon Emissions from Cars: Intergovernmental or Supranational Policy Making?. *Review of Policy Research*, 31(6), 503-528.
- Howorth, J. 2014. *Security and defence policy in the European Union*. Palgrave Macmillan.
- Höjelid, S. 2016. *Politikområden i Europeiska Unionen. Samarbete och kontroverser*. Malmö: Gleerups Utbildning AB
- Kaarbo, J., & Beasley, R. K. 1999. A practical guide to the comparative case study method in political psychology. *Political Psychology*, 20(2), 369-391.
- Krotz, U., & Maher, R. 2016. Europe's crises and the EU's 'big three'. *West European Politics*, 39(5), 1053-1072.
- Meyer, C. O. 2005. Convergence towards a European strategic culture? A constructivist framework for explaining changing norms. *European journal of international relations*, 11(4), 523-549.
- Moravcsik, A., & Schimmelfennig, F. 2009. Liberal intergovernmentalism. In *European Integration Theory* (pp. 67-87). Oxford Univ. Press.
- Müller, P. 2016. EU foreign policy: no major breakthrough despite multiple crises. *Journal of European integration*, 38(3), 359-374.
- Nelander Schützer, K. 2017. EU:s framtid kan stå på spel när Frankrike går till val. SVT. 23 april
<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/mon-dieu-vilken-spanning-i-frankrike> (Hämtad: 2017-12-12)
- Niemann, A., & Ioannou, D. 2015. European economic integration in times of crisis: a case of neofunctionalism?. *Journal of European Public Policy*, 22(2), 196-218.
- Notification on Permanent structured cooperation
<https://www.consilium.europa.eu/media/31511/171113-pesco-notification.pdf> (Hämtad: 2017-11-14)
- Ohlin, J; Mannheimer, E; Sundberg, M. 2017. Högerpopulistiska AFD går starkt framåt i tyska valet. SVT. 24 september
<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/tyska-parlamentsvalet-2017> (Hämtad: 2017-12-12)

- Park, J. 2015. Europe's migration crisis. *New York: Council of Foreign Relations*, 311-325.
- Richter, F. 2015. 3 The emergence and evolution of CSDP. *International Relations Theory and European Security: We Thought We Knew*, 48–64.
- Rosamond, B. 2000. Theories of European integration. Basingstoke ; New York : Macmillan St. Martin's
- Rosamond, B. 2016. Brexit and the problem of European disintegration. *Journal of Contemporary European Research*, 12(4).
- Schimmelfennig, F. 2015. What's the news in 'new intergovernmentalism'? A critique of Bickerton, Hodson and Puetter. *Journal of Common Market Studies*, 53(4), 723-730.
- Schimmelfennig, F. 2015². Liberal intergovernmentalism and the euro area crisis. *Journal of European Public Policy*, 22(2), 177-195.
- Schmidt, V. 2016. *The New EU Governance: New Intergovernmentalism, New Supranationalism, and New Parliamentarism* (No. 16/11). IAI Working Papers.
- Stone, J. 2016. Brexit has started the desintegration of the EU, italy's Europe minister says. *Independent*. 5 december
- <http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/italian-referendum-renzi-resign-brexit-eu-disintegration-a7456131.html> (Hämtad: 2017-12-16)
- Teorell, J., & Svensson, T. 2007. *Att fråga och att svara: samhällsvetenskaplig metod*. Liber.
- Treaty of the European Union (TEU). Article 42(6)
- <http://www.lisbon-treaty.org/wcm/the-lisbon-treaty/treaty-on-european-union-and-comments/title-5-general-provisions-on-the-unions-external-action-and-specific-provisions/chapter-2-specific-provisions-on-the-common-foreign-and-security-policy/section-2-provisions-on-the-common-security-and-defence-policy/133-article-46.html>
- Wagnsson, C. 2011. NATO's role in the Strategic Concept debate: Watchdog, fire-fighter, neighbour or seminar leader?. *Cooperation and Conflict*, 46(4), 482-501.
- Wiener, A., & Diez, T. 2009. *European integration theory*. Oxford: Oxford University Press.